

Sygn. akt IV CZ 65/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T.
poprzednio z siedzibą w W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 12 września 2019 r.,

zażalenia strony powodowej

na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 15 kwietnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala zażalenie; pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach w
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 15 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) uchylił wyrok Sądu Okręgowego w G. z 11 września 2017 r. i znosząc postępowanie, przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny uznał, że postępowanie w sprawie było dotknięte nieważnością z uwagi na niewłaściwą reprezentację pozwanego Skarbu Państwa przez Prezydenta Miasta S. i pełnomocnika ustanowionego przez ten organ, zamiast przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, jak tego wymaga art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o

Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. poz. 2261), a poprzednio art. 8 ust. 1 ustawy z 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1417). Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny powołał art. 386 § 2 w zw. z art. 379 pkt 2 k.p.c.

W zażaleniu na orzeczenie z 15 kwietnia 2019 r. powód zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 378 § 1 w zw. z art. 379 pkt 2 k.p.c. przez ich zastosowanie, w sytuacji gdy nie zachodziła przesłanka nieważności określona w art. 379 pkt 5 k.p.c., - art. 386 § 2 k.p.c. przez jego zastosowanie, - art. 67 § 2 k.p.c. w zw. z art. 7 ust. 2 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 8 ust. 1 ustawy z 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Pozwany wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie w niniejszej sprawie zostało wszczęte w związku ze sprzeciwem P. Sp. z o.o. w W. od orzeczenia Samorządowego Kolegium Odwoławczego w G. z 15 kwietnia 2016 r., wydanego po rozpoznaniu wniosku Spółki o uznanie, że podniesienie opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S. i złożonej z działek nr 54/8 o pow. 5.403 m² i 54/7 o pow. 6.334 m² jest nieuzasadnione. Postępowanie - mające podstawę w art. 78 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 2204, dalej - u.g.n.) – prowadzone było z inicjatywy użytkownika wieczystego, kwestionującego zasadność oświadczenia właściciela - Skarbu Państwa, reprezentowanego zgodnie z art. 11 ust. 1 u.g.n. przez Prezydenta Miasta S., o wypowiedzeniu użytkownikowi wieczystemu stawki opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste i określeniu nowej jej wysokości, w warunkach, gdy opłaty roczne obciążające każdego aktualnego użytkownika wieczystego nieruchomości są świadczeniami okresowymi na rzecz właściciela. Sprzeciw od oświadczenia właściciela otwiera drogę do postępowania sądowego w sprawie o ukształtowanie prawa (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2005 r., III CZP 37/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 82 i postanowienie Sądu Najwyższego z 30 marca 2011 r., III CZP 3/11, OSNC 2011, nr 12, poz. 138), a stronami tego postępowania są

użytkownik wieczysty i właściciel nieruchomości, którego organ złożył oświadczenie powodujące konieczność określenia stawki opłaty rocznej, do uiszczania której zobowiązany będzie użytkownik wieczysty. Gdy właścicielem nieruchomości jest Skarb Państwa, zasady jego reprezentacji w postępowaniu muszą być określone zgodnie z ustawami o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1313), zastąpionej z dniem 1 stycznia 2017 r. przez ustawę z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 2261).

Z art. 8 ust. 1 ustawy o Prokuraturii Generalnej SP wynikało, że jednostka ta wykonuje obowiązkowe zastępstwo procesowe Skarbu Państwa w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy. Ta sama zasada została powtórzona w art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy o Prokuraturii Generalnej SP. W niniejszej sprawie przed Sądem pierwszej pozwany Skarb Państwa był reprezentowany przez Prezydenta S., zgodnie z art. 11 ust. 1 u.g.n. i zastępowany przez ustanowionego przez ten organ pełnomocnika procesowego.

Sąd Najwyższy wielokrotnie rozważał skutki, jakie wywołuje naruszenie obowiązku wykonywania zastępstwa procesowego Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną. W wyroku z 2 lutego 2011 r., II CSK 368/10 (nie publ.) Sąd Najwyższy rzeczywiście przyjął, że uchybienie to nie stanowi przyczyny nieważności postępowania. Brak wykonywania w danej sytuacji obligatoryjnego zastępstwa procesowego przez Prokuratorię Generalną nie oznacza jeszcze, że strona była reprezentowana w sprawie przez pełnomocnika nienależycie umocowanego w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c. Udział Prokuraturii Generalnej nie wyklucza możliwości działania innego pełnomocnika Skarbu Państwa i nie wpływa na skuteczność jego umocowania. Nawet w razie jego braku, Skarb Państwa mógłby natomiast potwierdzić czynności, których dokonał podmiot dokonujący za niego czynności w postępowaniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego liczniej reprezentowany jest jednak pogląd, że art. 67 § 2 zdanie drugie k.p.c. został ukształtowany jako wyjątek od ogólnej reguły wyrażonej w zdaniu pierwszym tego przepisu, zgodnie z którą kompetencję do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa ma organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się

dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej i pełnomocnicy ustanowieni przez tych reprezentantów. Z tego powodu w wypadkach określonych przez ustawodawcę zastępstwo procesowe Skarbu Państwa może być wykonywane wyłącznie przez Prokuratorię Generalną, nie zaś przez organy państwowych jednostek organizacyjnych, a przeprowadzenie postępowania z udziałem niewłaściwie reprezentowanego Skarbu Państwa powoduje jego nieważność (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 24 marca 2011 r., I CSK 438/10, nie publ., z 26 lipca 2012 r., II CSK 688/11, nie publ., z 10 stycznia 2013 r., IV CSK 403/12, OSP 2013, Nr 11, poz. 111, z 20 marca 2014 r., II CSK 326/14, z 26 marca 2014 r., V CSK 234/14, z 24 czerwca 2015 r., II CSK 506/14).

Prokuratoria Generalna RP, zawiadomiona o konieczności przejęcia w niniejszej sprawie zastępstwa procesowego Skarbu Państwa, powołała się także na pozbawienie pozwanego możliwości obrony wskutek zbyt późnego powzięcia przez nią informacji o postępowaniu. Wszystko to sprawia, że nie można odmówić racji stanowisku Sądu Apelacyjnego zajętemu w zaskarżonym orzeczeniu o nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji przeprowadzonego w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

jw